

2021_ANUL GOGA - ANUL TINERILOR OȚELIȚI (XXIII):

fiecare popor constituie un unicum pe lume? - genius loci și poetul! -

- din sat omul își trage substanța, puterea, libertatea?

șagunism - tribunism

Eroii din poeziile *Plugarii, Noi, Clăcași* sunt de fapt crăciunenii...?

Omul poartă amprenta locului pe tot restul vieții!

**Eu sunt un om fără de țară,
Un strop de foc purtat de vânt,
Un rob răzleț scăpat din fiară,
Cel mai sărac de pe pământ. ...
Eu sunt o lacrimă târzie
Din plânsul unei mii de ani,...**

Din sat omul își trage substanța, puterea, libertatea!

Ruperea de el echivalează cu pierzarea!

**Și printre voi îmi duc povara
Stropit de răs și de noroi,
Căci vai de cine-și pierde țara
Ca să și-o ceară de la voi.**

Goga n-a fost doar poetul vates al unei provincii ...

ideologie a poetului-luptător ...

univers al condiționării! stilul național?

a surprins în oglinda clipei structura psihică a poporului

fiecare popor constituie un unicum pe lume!

pe urmele lui Octavian Goga, în Crăciunelul de Sus!

2021 Anul Goga - anul tinerilor oțeliți

Mi-am dorit mult să cunosc Crăciunelul de Sus, să văd biserica, cimitirul și să descopăr dacă mai sunt rude ale lui Iosif Goga în sat. Câteva case au pe fronton numele vechilor proprietari, pe unele zărindu-se nume din familia Goga. Pe crucea monument (lângă biserică) se mai deslușesc numele Goga Ioan, Goga Gheorghe, Goga Vasile Pe nicio casă nu apare vreo placă memorială, nimic care să semnaleze că aici - nu demult - a copilărit Octavian Goga. Doream să descopăr acel „genius loci”, de care vorbea Mircea Goga în cap. „Spațiul și natura - elemente mesianice active în lirica lui Octavian Goga”: «„geniu vizând ridicarea din concretul imediat în universalul uman, din istoricitatea controlabilă în pancronism și eternism”. Este relația dintre spațiul fizic și stilul sufletesc, determinând stilul național. Harul dumnezeiesc trece de la om la pământ, spune proverbul românesc: „omul sfințește locul”, îndumnezeirea devenind o caracteristică menținută prin comuniune (...). Spațiul românesc e unicul loc al mântuirii neamului. Cel ce l-a părăsit devine purtătorul unei blestem (dezrădăcinarea, înstrăinarea, lipsa de har), sursă de nenorociri și de neîmplinire. Aproape în orice creație populară sau cultă pământul românesc este un pământ-icoană, în fața căruia românul se prosternează, spre a-și salva sufletul. Un dat fundamental al spațiului îl reprezintă orizontul ca element material al spațiului dar și ca transcendență. Spațiul e văzut de către român ca loc (sat, vatra satului, uliță, ogradă, grădină, casă, ogor, răscruce), ca orizont (în sens material, sau/și spiritual - lumea de dincolo, tărâmul celălalt, natura

spirituală deschizând un nou sistem de cunoaștere a celei materiale) și din punct de vedere **cosmic** (orânduiala cosmică o impune pe cea terestră). Spațiul locuit s-a imprimat în sinteza originală a ființei românești și s-a menținut prin alipirea de locul în care dăinuie de milenii sau invers, alipirea de locul în care dăinuie menține sinteza originală a ființei românești. „**Pământul acesta** - spunea Liviu Rebreanu - **nici nu poate produce decât numai români**”. Însuși cuvântul **cult** (“lat. collo, -ere, -ui, cultum) avea, în Renaștere, sensul de a face să zămilească pământul din afară dar și pământul dinlăuntru. Puterile unui popor sunt hotărâte nu numai de aptitudinile sufletești și biologice ci și de mediul său de viață (respectiv teritoriul, condiționând viața politică și culturală). De aceea **fiecare popor constituie un unicum pe lume**. (...) Românul are o mentalitate țărănească, în jurul căreia și-a durat cultura și civilizația. Spațiul predilect la români este satul românesc tradițional, centrul lumii, locul în care s-a născut veșnicia, cum spunea Lucian Blaga. În această idee regăsim credința în nemurire a dacilor. **Din sat omul își trage substanța, puterea, libertatea. Ruperea de el echivalează cu pierzarea**. În această formulare se intersectează spațiul cu timpul sau datele materiale (locul, în sens concret) și potențialul spiritual (loc bun, rodnic, pozitiv/ loc rău, nerodnic, aducător de ghinion/ loc ferit, respectiv biserica, grădina, mormântul). În credința poporului „Locul vine din duh”. Satul reprezintă un spațiu concret: ogradă, uliță, vatra satului, hotarul. În mentalitatea românului un loc de referință îl reprezintă casa și curtea. Grădina este, (...), un loc ferit. Casa e însăși materialitatea familiei, spațială și temporală îmbibată de un fond moral, un loc bun (dacă n-a fost blestemat sau dacă nu s-a comis o fărâdelege, o crimă, în acel perimetru, caz în care ar fi devenit loc rău), datorită valorilor spirituale, morale, transmise de generațiile anterioare. Mutarea este o rupere de trecutul moșilor și strămoșilor. **Preajma** și **vecinătatea** sunt alte două noțiuni cu care vehiculează mentalitatea românească asupra spațiului, cu sens secundar temporal (în preajma sărbătorilor, a nunții etc). Satul e situat și angajat în natură. **Omul poartă amprenta locului pe tot restul vieții**, fapt pentru care se și face distincția între **localnic** și **venetic** (adică persoana venită din alte locuri și considerată străină în locul de stabilire, cu consecințe grave pentru ea, privită fiind cu neîncredere, ca aducătoare de ghinion etc.). În tot acest „**univers al condiționării**” poezia lui Octavian Goga se constituie ca însăși ideologie a poetului-luptător, cu menirea de a zgudui conștiințele, de a le mobiliza și de a le conduce pe câmpul de bătaie. Din calitățile ei de deșteptătoare și de chemătoare la luptă decurg retorica, vitalitatea excepțională, mesianismul însuși, relația dintre spațiul fizic și stilul sufletesc determinând stilul național».

Cutreierând satul am descoperit oameni minunați, care fără teamă de pandemie, au fost încântați să ne cunoască și să ne prezinte realitatea dură a satului. Așa i-am cunoscut pe Turcu Iacob (Crăciunelul de Sus nr. 53), Durca Ioan Dorel (nr. 51), Urian Anișcuța (nr. 163) și Turcu Maria (nr. 29). Povestea lor ne-a impresionat și am dorit să știu dacă satul are o monografie, care să ne ajute să-i descifrăm trecutul. Plini de amabilitate mi-au pus la dispoziție cele două micromonografii, autor fiind prof. Augustin Urian. Am reușit să le răsfoiesc într-o ogradă și să descopăr - chiar din prefață - că la elaborarea lor «Autorul are în vedere chiar mărturisirile autobiografice ale poetului Clăcașilor: (...) „Poezia câmpenească, plângerile foștilor iobagi, nemulțumirea plugarilor și truda clăcașilor mi s-au furișat în suflet acolo la țară, în satul de pe Târnave, cu oameni buni și cu un vin bun, unde e o atmosferă de basme și superstiții și serile de vară moi, calde, parfumate de busuioc și lămâiță”. Capitolul VI - „**Octavian Goga și Crăciunelul**”-, începe cu un motto din poezia lui Octavian Goga „**Fără țară**”: „**Eu sunt un om fără de țară,/ Un strop de foc purtat de vânt,/ Un rob răzleț scăpat din fiară,/ Cel mai sărac de pe pământ./ Eu sunt un mag de legea**

nouă,/ Un biet nebun, orbit de-o stea,/ Ce-am rătăcit să v-aduc vouă/ Poveștile din țara mea./ **Eu sunt o lacrimă târzie**/ Din plânsul unei mii de ani,/ Sunt visul care reînvie/ La vetrele celor orfani./ Sunt o muștrare călătoare/ De pe tărâmurii fără glas/ Și dintr-o lume care moare/ Sunt strigătul ce-a mai rămas./ **Eu sunt oftatul care plânge**/ Acolo-n satul meu din deal,/ Sunt țipătul muiat în sânge/ Al văduvelor din Ardeal./ Sunt solul dragostei și-al urii/ Un visător de biruinți,/ Ce port blesteme-n cerul gurii,/ Drept moștenire din părinți./ **Eu m-am desprins dintre morminte**,/ Din cripte umede și reci,/ De unde-aducerile-aminte/ Țin straje unui gând de veci./ Și cu fiorul care poartă/ Pe cei încrezători în frați,/ V-am plâns la fiecare poartă/ Durerea morților uitați./(...) Și printre voi îmi duc povara/ Stropit de răs și de noroi,/ Căci vai de cine-și pierde țara/ Ca să și-o ceară de la voi”. Reproducem din lucrarea cu care gazdele noastre se mândresc: «Vraja pe care o răspândeau aceste meleaguri l-a impresionat de foarte timpuriu pe Octavian Goga. Multă vreme l-a urmărit pretutindeni, până au ieșit la iveală niște perle ale stihurilor sale măiestre. Eroii din poeziile *Plugarii, Noi, Clăcașii* sunt de fapt crăciunenii, oamenii vremurilor din acest sat. Horia Teculescu (...) spunea că: „Octavian Goga n-a fost doar **poetul vates al unei provincii**, n-a exprimat în scrisul său ca un oarecare cronicar liric, doar problemele trecătoare ale clipei istorice, ci **a surprins în oglinda clipei structura psihică a poporului din care făcea parte, a concentrat în ea un îndelungat trecut istoric și a tăiat din unghiul momentului respectiv, cu manifestare de lumină, o cale către viitor**”. Același Horea Teculescu scrie într-un extras din revista *Țara Bârsei* de la Brașov, în 1938: „Geneza Clăcașilor trebuie căutată aici, pe delnițele din marginea Crăciunelului, după mărturisirea făcută mie când am străbătut împreună Crăciunelu. Era amintirea unei bătrâne, care la clacă, topită de arșiță, trecând pe lângă un izvor, a încercat să-și potolească setea, iar șomiartăul (administratorul) a lovit-o cu biciul».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-goga-anul-tinerilor-oteliti-xxiii-fiecare-popor-constituie-un-unicum-pe-lume-genius-loci-si-poetul-din-sat-omul-isi-trage-substanta-puterea-libertatea-158614.html>

The screenshot shows a web browser window with the URL [tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-goga-anul-tinerilor-oteliti-xxiii-fiecare-popor-constituie-un-unicum-pe-lume-genius-loci-si-poetul-din-sat-omul-isi-trage-substanta-puterea-libe...](https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-goga-anul-tinerilor-oteliti-xxiii-fiecare-popor-constituie-un-unicum-pe-lume-genius-loci-si-poetul-din-sat-omul-isi-trage-substanta-puterea-libe...). The page header includes the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!" and a Sevis advertisement with the text "DIN MĂRGINIMEA SIBILULUI". A navigation menu contains: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area displays the article title: "2021 - Anul Goga, anul tinerilor oțeliți (XXIII): fiecare popor constituie un unicum pe lume? - genius loci și poetul! - din sat omul își trage substanța, puterea, libertatea?". Below the title, it shows the author "Marius HALMAGHI", the date "06.06.2021 22:07", "512 vizualizari", and "0 comentarii". A small image of a road is visible on the right side of the article preview.

În: Tribuna, 06 iunie 2021

2021_ANUL GOGA - ANUL TINERILOR OȚELIȚI (XXIII):

fiecare popor constituie un unicum pe lume? - genius loci și poetul! -

- din sat omul își trage substanța, puterea, libertatea?

șagunism - tribunism

Eroii din poeziile *Plugarii, Noi, Clăcași* sunt de fapt crăciuneni...?

**Eu sunt un om fără de țară,
Un strop de foc purtat de vânt,
Un rob răzleț scăpat din fiară,
Cel mai sărac de pe pământ. ...
Eu sunt o lacrimă târzie
Din plânsul unei mii de ani,...
Și printre voi îmi duc povara
Stropit de râs și de noroi,
Căci vai de cine-și pierde țara
Ca să și-o ceară de la voi.**

**Din sat omul
își trage
substanța,
puterea,
libertatea!**

**Om
poartă
amprenta
locului
pe tot
restul
vieții!**

**Ruperea de el
echivalează cu pierzarea!**

**Goga n-a
fost doar
poetul vates
al unei
provincii ...
ideologie
a poetului-
luptător ...
univers al condiționării!
stilul național?**

**a surprins
în
oglindea
clipei
structura
psihică a
poporului**

fiecare popor constituie un unicum pe lume!

pe urmele lui Octavian Goga, în Crăciunelul de Sus!

2021 Anul Goga - anul tinerilor oțeliți

Mi-am dorit mult să cunosc Crăciunelul de Sus, să văd biserica, cimitirul și să descopăr dacă mai sunt rude ale lui Iosif Goga în sat. Câteva case au pe fronton numele vechilor proprietari, pe unele zărindu-se nume din familia Goga. Pe crucea monument (lângă biserică) se mai deslușesc numele Goga Ioan, Goga Gheorghe, Goga Vasile Pe nicio casă nu apare vreo placă memorială, nimic care să semnaleze că aici - nu demult - a copilărit Octavian Goga. Doream să descopăr acel „*genius loci*”, de care vorbea Mircea Goga în cap. „*Spațiul și natura - elemente mesianice active în lirica lui Octavian Goga*”: «„geniu vizând ridicarea din concretul imediat în universalul uman, din istoricitatea controlabilă în pancronism și eternism”. Este **relația dintre spațiul fizic și stilul sufletesc, determinând stilul național**. Harul dumnezeiesc trece de la om la pământ, spune proverbul românesc: „**omul sfințește locul**”, îndumnezeirea devenind o caracteristică menținută prin comuniune (...). **Spațiul românesc e unicul loc al mântuirii neamului**. Cel ce l-a părăsit devine purtătorul unei blestem (dezrădăcinarea, înstrăinarea, lipsa de har), sursă de nenorociri și de neîmplinire. **Aproape în orice creație populară sau cultă pământul românesc este un pământ-icoană, în fața căruia românul se prosternează, spre a-și salva sufletul**. Un dat fundamental al spațiului îl reprezintă orizontul ca element material al spațiului dar și ca transcendență. **Spațiul** e văzut de către român ca **loc** (sat, vatra satului, uliță, ogradă, grădină, casă, ogor, răscruce), ca **orizont** (în sens material, sau/și spiritual - lumea de dincolo, tărâmul celălalt, natura

spirituală deschizând un nou sistem de cunoaștere a celei materiale) și din punct de vedere **cosmic** (orânduiala cosmică o impune pe cea terestră). Spațiul locuit s-a imprimat în sinteza originală a ființei românești și s-a menținut prin alipirea de locul în care dăinuie de milenii sau invers, alipirea de locul în care dăinuie menține sinteza originală a ființei românești. **„Pământul acesta - spunea Liviu Rebreanu - nici nu poate produce decât numai români”**. Însuși cuvântul **cult** (“lat. collo, -ere, - ui, cultum) avea, în Renaștere, sensul de a face să zămilească pământul din afară dar și pământul dinlăuntru. Puterile unui popor sunt hotărâte nu numai de aptitudinile sufletești și biologice ci și de mediul său de viață (respectiv teritoriul, condiționând viața politică și culturală). De aceea **fiecare popor constituie un unicum pe lume**. (...) Românul are o mentalitate țărănească, în jurul căreia și-a durat cultura și civilizația. Spațiul predilect la români este satul românesc tradițional, centrul lumii, locul în care s-a născut veșnicia, cum spunea Lucian Blaga. În această idee regăsim credința în nemurire a dacilor. **Din sat omul își trage substanța, puterea, libertatea. Ruperea de el echivalează cu pierzarea**. În această formulare se intersectează spațiul cu timpul sau datele materiale (locul, în sens concret) și potențialul spiritual (loc bun, rodnic, pozitiv/ loc rău, nerodnic, aducător de ghinion/ loc ferit, respectiv biserica, grădina, mormântul). În credința poporului „Locul vine din duh”. Satul reprezintă un spațiu concret: ogradă, uliță, vatra satului, hotarul. În mentalitatea românului un loc de referință îl reprezintă casa și curtea. Grădina este, (...), un loc ferit. Casa e însăși materialitatea familiei, spațială și temporală îmbibată de un fond moral, un loc bun (dacă n-a fost blestemat sau dacă nu s-a comis o fărădelege, o crimă, în acel perimetru, caz în care ar fi devenit loc rău), datorită valorilor spirituale, morale, transmise de generațiile anterioare. Mutarea este o rupere de trecutul moșilor și strămoșilor. **Preajma și vecinătatea** sunt alte două noțiuni cu care vehiculează mentalitatea românească asupra spațiului, cu sens secundar temporal (în preajma sărbătorilor, a nunții etc). Satul e situat și angajat în natură. **Omul poartă amprenta locului pe tot restul vieții**, fapt pentru care se și face distincția între **localnic** și **venetic** (adică persoana venită din alte locuri și considerată străină în locul de stabilire, cu consecințe grave pentru ea, privită fiind cu neîncredere, ca aducătoare de ghinion etc.). În tot acest **„univers al condiționării”** poezia lui Octavian Goga se constituie ca însăși ideologie a poetului-luptător, cu menirea de a zgudui conștiințele, de a le mobiliza și de a le conduce pe câmpul de bătaie. Din calitățile ei de deșteptătoare și de chemătoare la luptă decurg retorica, vitalitatea excepțională, mesianismul însuși, relația dintre spațiul fizic și stilul sufletesc determinând stilul național».

Cutreierând satul am descoperit oameni minunați, care fără teamă de pandemie, au fost încântați să ne cunoască și să ne prezinte realitatea dură a satului. Așa i-am cunoscut pe Turcu Iacob (Crăciunelul de Sus nr. 53), Durca Ioan Dorel (nr. 51), Urian Anișcuța (nr. 163) și Turcu Maria (nr. 29). Povestea lor ne-a impresionat și am dorit să știu dacă satul are o monografie, care să ne ajute să-i descifrăm trecutul. Plini de amabilitate mi-au pus la dispoziție cele două micromonografii, autor fiind prof. Augustin Urian. Am reușit să le răsfoiesc într-o ogradă și să descopăr - chiar din prefață - că la elaborarea lor «Autorul are în vedere chiar mărturisirile autobiografice ale poetului Clăcașilor: (...) „Poezia câmpenească, plângerile foștilor iobagi, nemulțumirea plugarilor și truda clăcașilor mi s-au furișat în suflet acolo la țară, în satul de pe Târnave, cu oameni buni și cu un vin bun, unde e o atmosferă de basme și superstiții și serile de vară moi, calde, parfumate de busuioc și lămâiță”. Capitolul VI - „Octavian Goga și Crăciunelul”-, începe cu un motto din poezia lui Octavian Goga „Fără țară”: „Eu sunt un om fără de țară,/ Un strop de foc purtat de vânt,/ Un rob răzleț scăpat din fiară,/ Cel mai sărac de pe pământ./ Eu sunt un mag de legea

nouă,/ Un biet nebun, orbit de-o stea,/ Ce-am rătăcit să v-aduc vouă/ Poveștile din țara mea./ **Eu sunt o lacrimă târzie/** Din plânsul unei mii de ani,/ Sunt visul care reînvie/ La vetrele celor orfani./ Sunt o muștrare călătoare/ De pe tărâmurii fără glas/ Și dintr-o lume care moare/ Sunt strigătul ce-a mai rămas./ **Eu sunt oftatul care plânge/** Acolo-n satul meu din deal,/ Sunt țipătul muiat în sânge/ Al văduvelor din Ardeal./ Sunt solul dragostei și-al urii/ Un visător de biruinți,/ Ce port blesteme-n cerul gurii,/ Drept moștenire din părinți./ **Eu m-am desprins dintre morminte/** Din cripte umede și reci,/ De unde- aducerile-aminte/ Țin straje unui gând de veci./ Și cu fiorul care poartă/ Pe cei încrezători în frați,/ V-am plâns la fiecare poartă/ Durerea morților uitați./(...) Și printre voi îmi duc povara/ Stropit de răs și de noroi,/ Căci vai de cine-și pierde țara/ Ca să și-o ceară de la voi”. Reproducem din lucrarea cu care gazdele noastre se mândresc: «Vraja pe care o răspândeau aceste meleaguri l-a impresionat de foarte timpuriu pe Octavian Goga. Multă vreme l-a urmărit pretutindeni, până au ieșit la iveală niște perle ale stihurilor sale măiestre. Eroii din poeziile *Plugarii, Noi, Clăcașii* sunt de fapt crăciunenii, oamenii vremurilor din acest sat. Horia Teculescu (...) spunea că: „Octavian Goga n-a fost doar **poetul vates al unei provincii**, n-a exprimat în scrisul său ca un oarecare cronicar liric, doar problemele trecătoare ale clipei istorice, ci **a surprins în oglinda clipei structura psihică a poporului din care făcea parte, a concentrat în ea un îndelungat trecut istoric și a tăiat din unghiul momentului respectiv, cu manifestare de lumină, o cale către viitor**”. Același Horea Teculescu scrie într-un extras din revista *Țara Bârsei* de la Brașov, în 1938: „Geneza Clăcașilor trebuie căutată aici, pe delnițele din marginea Crăciunelului, după mărturisirea făcută mie când am străbătut împreună Crăciunelu. Era amintirea unei bătrâne, care la clacă, topită de arșiță, trecând pe lângă un izvor, a încercat să-și potolească setea, iar somiartăul (administratorul) a lovit-o cu biciul».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-goga-anul-tinerilor-oteliti-xxiii-fiecare-popor-constituie-un-unicum-pe-lume-genius-loci-si-poetul-din-sat-omul-isi-trage-substanta-puterea-libertatea-158636.html>

The screenshot shows a web browser window with the URL [tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-goga-anul-tinerilor-oteliti-xxiii-fiecare-popor-constituie-un-unicum-pe-lume-genius-loci-si-poetul-din-sat-omul-isi-trage-substanta-puterea-libe...](https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-goga-anul-tinerilor-oteliti-xxiii-fiecare-popor-constituie-un-unicum-pe-lume-genius-loci-si-poetul-din-sat-omul-isi-trage-substanta-puterea-libe...). The page header includes the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!" and a Sevis advertisement with the text "DIN MĂRGINIMEA SIBIULUI". A red navigation bar contains links for "Eveniment", "Actualitate", "Stirile de pe strada mea", "Sport", "Cultura", "Sanatate", "Timp liber", "Tribuna femeilor", and "Descopera lumea". The main content area displays the article title "2021 - Anul Goga, anul tinerilor oțeliți (XXIII): fiecare popor constituie un unicum pe lume? - genius loci și poetul! - din sat omul își trage substanța, puterea, libertatea?". Below the title, it shows the author "Marius HALMAGHI", the date "07.06.2021 23:35", "642 vizualizari", and "0 comentarii". A small image of a person's face is visible on the right side of the article.

În: *Tribuna*, 07 iunie 2021